

2. Зиновьев И. Ф. Формирование и реализация кадрового экономического потенциала: монография / И. Ф. Зиновьев. – С.: Феникс, 2008. – 407 с.

3. Зінов'єв И.Ф. Стратегічне управління формуванням та розвитком кадрів економічного профілю України (монографія) / І. Ф. Зінов'єв, О. І. Трохімець. – Запоріжжя ,КПУ, 2010. – 144 с.

4. Зінов'єв Ф. В., Віхорт Ю. В. Державне управління підготовкою управлінських кадрів в Україні // Матеріали конференції: «Альянс наук: вчений- вченому» Київ, академія муніципального управління, 2012. – С. 45 - 48

***Annotation:** the article describes the role of department in specialist's labor mentality formation. The ways of forming of labors mentality of specialist are analyzed in the article. The role of production subdivision is studied in the questions of forming of labors mentality of specialist. Especially important is a study of age-dependent, cultural, national and other descriptions of specialist. The role of the system of education is studied in the question of forming of future specialist. The level of training of skilled personnel's is analyzed in modern terms. The system of classification of students is offered on the degree of readiness to teaching. Measures are offered on the increase of level of training of skilled personnel's.*

***Key words:** department, mentality, spesiclist, metodological supply teaching process.*

УДК 330.332.2

*Кожем'якіна М.Ю.,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
Національний науковий центр „Інститут аграрної економіки”*

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ ГАЛУЗЕЙ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

***Анотація.** Проаналізовано структурні зрушення в інвестуванні галузей агропромислового виробництва та у виробництві продукції сільського господарства і харчової промисловості.*

***Ключові слова:** інвестиції, структурні зрушення, агропромислове виробництво.*

Забезпечення динамічного розвитку агропромислового виробництва, його модернізація, підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках потребують активізації інвестиційної діяльності, створення сприятливого інвестиційного клімату для аграрного бізнесу.

Агропромислового виробництва належить важлива роль у поживленні економічного розвитку, підвищенні якісних результатів діяльності реального сектора, у забезпеченні зростаючого попиту на продукцію сільського господарства та харчової промисловості.

У Державній програмі активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України 27 лютого 2013 року, передбачено заходи щодо стимулювання виробництва у галузях, на продукцію яких є істотний внутрішній і зовнішній попит. До таких сфер економіки належить передусім агропромисловий комплекс, де виробляється майже п'ята частина валового внутрішнього продукту країни. За умови реалізації системи заходів, посилення державної підтримки сільське господарство України спроможне забезпечувати приріст виробництва, нарощування експортного потенціалу. Державною програмою передбачені також конкретні заходи, спрямовані на збільшення виробництва продукції харчової промисловості, підвищення її якості та просування вітчизняних продовольчих товарів на зовнішні ринки.

Нинішній стан інвестиційного забезпечення галузей агропромислового виробництва стримує модернізацію наявних потужностей, перехід на інноваційний шлях розвитку. Рівень техніко-технологічного оснащення багатьох підприємств сільського господарства і харчової промисловості залишається низьким і не відповідає потребам виробництва. Розвиток агропромислового виробництва значною мірою залежить від поставок імпортного обладнання та інших матеріально-технічних ресурсів.

Інвестиційні процеси в агропромисловому секторі помітно активізувалися, особливо у післякризовий період і супроводжувалися міжгалузевими структурними змінами. Впродовж 2000-2011 рр. інвестиції на розвиток сільського господарства зросли у 5,8 раза, у харчовій промисловості в 1,9 раза. Нижчі темпи приросту вкладень у переробній промисловості у цей період спостерігалися щорічно і зумовлені передусім наявністю незавантажених виробничих потужностей у багатьох галузях харчової

промисловості. Слід зазначити, що у попередні роки тенденції в інвестуванні галузей агропромислового комплексу були іншими, зокрема у 1996-2000 рр., в сільському господарстві спостерігався різкий спад інвестиційної діяльності, натомість у харчовій промисловості обсяги вкладень помітно зростали (табл.1).

Істотні зміни в інвестуванні галузей агропромислового виробництва відбулися під впливом фінансової кризи, коли обсяги вкладень у сільському господарстві у 2009 р. зменшилися порівняно з попереднім роком у два рази, а в харчовій промисловості майже на 30%. Впродовж останніх років наслідки цієї кризи подолати не вдалося і обсяги вкладень у 2011 р. в сільському господарстві склали 77% докризового 2008 р., у харчовій промисловості – 65%.

Таблиця 1

**Індекси інвестицій на розвиток сільського господарства
і харчової промисловості**

(у % до попереднього року)

Показник	Рік					
	2000	2005	2008	2009	2010	2011
Сільське господарство	88,6	126,7	143,2	49,8	116,4	132,0
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	144,0	109,6	90,4	71,5	70,7	129,2

Розраховано за даними форми 2-ін „Звіт про капітальні інвестиції” Держстату України за відповідні роки

Недостатні темпи нарощування інвестицій в агропромислового виробництві є наслідком обмеженого надходження власних коштів товаровиробників, зменшення обсягів їх кредитування, скорочення коштів державної підтримки сільського господарства. Крім того, через погіршення інвестиційного клімату, недосконалість податкового, земельного, митного законодавства знижується активність іноземних інвесторів, що призводить до відтоку прямих іноземних інвестицій з сільського господарства. У 2011 р. їх обсяги в аграрному секторі скоротилися майже на 150 млн дол США і на кінець року склали 692 млн дол США. За даними Держстату України, у 2012 р. обсяги залучення іноземного капіталу в сільське господарство зросли на 16% і склали 801 млн дол США, все ж докризового рівня досягти не вдалося.

Водночас залучення іноземного капіталу на розвиток галузей харчової промисловості щорічно зростало і у 2012 р. його обсяг склав 3 млрд дол США, що в 1,8 раза перевищило рівень 2008 р. Окремі галузі з переробки сільськогосподарської продукції залишаються інвестиційно привабливими для інвесторів з багатьох країн, передусім з Нідерландів, Кіпру, Швеції, Сполученого Королівства, на які припадає дві третини іноземного капіталу, у галузі.

Під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів відбулися істотні структурні зрушення в інвестуванні галузей агропромислового виробництва. Прискорення темпів вкладання коштів у розвиток сільського господарства, яке спостерігалось останніми роками, забезпечило підвищення частки цієї галузі в структурі інвестицій в АПВ з 43% у 2005 р. до 59% у 2011 р., частка харчової промисловості відповідно знизилася з 56 до 38%.

Переважна більшість інвестицій, які щорічно освоюються у сільському господарстві України, спрямовується на зміцнення виробничої бази рослинництва. У цій галузі виробляється майже 70% валової продукції сільського господарства, зайнято 68% працюючих і що головне від реалізації продукції рослинництва підприємства отримують майже 80% прибутків. Галузева структура інвестицій у сільському господарстві за останні роки помітно змінилася (табл. 2).

Таблиця 2

**Структура інвестицій в основний капітал
сільського господарства за галузями, %**

Показник	Рік				
	2005	2008	2009	2010	2011
Сільське господарство, всього	100	100	100	100	100
у тому числі:					
рослинництво	67,3	65,3	62,9	68,9	71,7
тваринництво	25,8	26,8	29,7	22,4	21,7
змішане сільське господарство	6,9	7,9	7,4	8,7	6,6

Зростання обсягів вкладень у рослинництво та підвищення їх частки в структурі інвестицій в сільському господарстві стало наслідком вищого рівня інвестиційної привабливості цієї галузі, передусім вирощування зернових та олійних культур, які є провідними не тільки у виробництві продукції галузі, але й у її експорті.

Основним напрямом вкладення коштів у сільському господарстві є технічне переоснащення виробництва, розширення та оновлення машино-тракторного парку підприємств. На придбання машин, обладнання, транспортних засобів та інших механізмів у сільськогосподарських підприємствах щорічно використовується більше 70% сукупних інвестицій. У 2011 р. на ці цілі спрямовано у 3,4 раза більше коштів порівняно з 2005 р. Поповнення машино-тракторного парку аграрних підприємств більш як на 90% здійснюється за рахунок закупівлі зарубіжної техніки. Незважаючи на скорочення парку окремих видів машин і обладнання та недостатні темпи їх оновлення, якісний склад технічних засобів в сільському господарстві поліпшується, що сприяє своєчасному виконанню технологічних операцій.

Завдяки нарощуванню інвестицій у сільському господарстві забезпечено приріст основного капіталу, вартість якого у 2010 р. зроста порівняно з 2005 р. в 1,6 раза. Капіталозабезпеченість найманого працівника за цей період підвищилася в 1,8 раза, технічна озброєність зроста у 6 разів. Зміцнення матеріально-технічної бази аграрного сектора сприяло нарощуванню обсягів виробництва продукції і, що важливо, зростанню продуктивності праці, рівень якої у 2011 р. перевищив показник 2005 р. у 2,3 раза.

Скорочення обсягів вкладень у розвиток галузей харчової промисловості, яке спостерігалось у післякризовому періоді, супроводжувалося істотними змінами в їх структурі. Випереджаючими темпами зростали обсяги інвестицій у розвиток галузі з виробництва олії, а також м'яса та м'ясних продуктів. Водночас зменшилися обсяги та скоротилася частка інвестицій у розвиток підприємств з виробництва напоїв, зокрема пива, молочних продуктів та інших

харчових виробів. Так, у 2008 р. у розвиток молочної промисловості було вкладено 1,6 млрд грн, у 2011 р. – 1,2 млрд грн, тобто менше на 25%.

Обсяги прямих іноземних інвестицій у розвиток харчової промисловості зростають і найбільш активно іноземний капітал надходить на підприємства з виробництва напоїв, передусім пива, частка яких становить майже 50% сукупного капіталу в галузі. Значні кошти нерезидентів інвестовані у переробку овочів і фруктів, молочну, а також у тютюнову промисловість.

Під впливом зростання обсягів та структурних змін в інвестиційних процесах в агропромисловому виробництві відбуваються трансформації у розвитку окремих галузей, у темпах приросту обсягів виробництва продукції. На результатах діяльності аграрного бізнесу значною мірою позначається вплив природно-кліматичних умов, а також інших факторів.

Сприятливі погодні умови для аграрного виробництва, що спостерігалися у 2011 р., поліпшення забезпечення матеріально-технічними ресурсами, зокрема добривами, паливом, дозволили отримати рекордний урожай зернових, картоплі, овочів та збільшити обсяги валової продукції сільського господарства майже на 20% порівняно з попереднім роком. Виробництво продукції харчової промисловості залишилося практично на рівні 2010 р., причому виробництво свинини, м'яса птиці, соняшникової олії, цукру та деяких інших видів продукції зросло, а яловичини та телятини, масла вершкового, сирів жирних скоротилося.

Динаміка обсягів виробництва продукції сільського господарства і харчової промисловості істотно вплинула на обсяги та товарну структуру експорту. Приріст експорту продукції агропромислового виробництва досягається головним чином за рахунок продуктів рослинного походження, обсяги яких у 2012 р. зросли порівняно з 2011 р. в 1,7 раза. Експорт продукції харчової промисловості зріс в 1,2 раза переважно за рахунок реалізації олії.

Здійснення системи заходів щодо стимулювання розвитку сільського господарства сприяло підвищенню прибутковості виробництва. Рентабельність операційної діяльності підприємств сільського господарства у 2011 р. склала 23,6% проти 12,7% у 2005 р. Поліпилися умови для розширеного відтворення

капіталу, для зміцнення виробничого потенціалу, що створює передумови для подальшого нарощування обсягів виробництва та зростання ефективності галузі. Удосконалення міжгалузевих зв'язків між сільським господарством та харчовою промисловістю є необхідною умовою зміцнення потенціалу агропромислового виробництва, підвищення його ролі в активізації розвитку економіки України.

***Анотація.** Проаналізовано стан і тенденції інвестування сільського господарства і харчової промисловості, встановлено випереджаючі темпи нарощування основного капіталу в аграрному секторі і пріоритетність вкладень у розвиток рослинництва, зокрема у технічне переоснащення галузі. Зміцнення потенціалу агропромислового виробництва сприятиме підвищенню його конкурентоспроможності та розширенню експортного потенціалу сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів.*

***Summary.** The state and tendencies of investing of agriculture and food industry is analysed, the LED rates of increase of the fixed assets in an agrarian sector and priority of investments are set in development of plant-grower, in particular in the technical retooling of industry. Strengthening of potential of agroindustrial production will be instrumental in the increase of his competitiveness and expansion of export potential of agricultural produce and food stuffs.*

УДК 65.012.2

Колишкіна Н.І.,
к.е.н., доцент ТДАТУ

ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

***Анотація.** В статті розглянуто розвиток ринкових відносин в Україні в сучасних умовах, які висувають нові вимоги до якісного рівня керування підприємством, вирішення його проблем та основних завдань, які виникають при цьому, та методів їх вирішення.*

Для розв'язання даних питань необхідна нова концепція управління, яка призведе до змін в самій економіці. Такою новою концепцією для економіці є стратегічне управління, основою якого є стратегічне планування підприємством.

***Ключові слова:** стратегічне планування, концепція управління, інноваційне планування.*

Постановка проблеми. Сучасний стан економіки України характеризується погіршенням господарської діяльності більшості підприємств. Це вимагає удосконалення процесів планування діяльності підприємств,